

**Bedrijfsvoering
Financiën**

Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Nadere informatie
Stein Noij/Manus Twisk

Telefoon
14 010

E-mail
info@lansingerland.nl

Website
www.lansingerland.nl

Aan de leden van de Gemeenteraad

Verzenddatum 15 juli 2020
Ons kenmerk U20.05571

Onderwerp **Meicirculaire 2020 en Compensatie
Rijk kosten Coronacrisis**

Geachte leden van de raad,

Eind mei verscheen de Meicirculaire 2020. Deze circulaire informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van het gemeentefonds voor de jaren 2020 en verder. De uitkomst van de Meicirculaire 2020 wordt vergeleken met de Septembercirculaire 2019. De huidige cijfers in de meerjarenbegroting 2021 t/m 2024 zijn namelijk gebaseerd op deze circulaire. Via deze brief brengen we u op hoofdlijnen op de hoogte van de (financiële) consequenties voor 2021 en verder. Die vormen de basis voor de Begroting 2021. De effecten die nog betrekking hebben op het uitvoeringsjaar 2020 zijn inmiddels verwerkt in de Zomerrapportage 2020.

Ook informeren wij u in deze brief over de financiële compensaties van het Rijk voor de maatregelen die samenhangen met de Coronacrisis, voor zover die nu bekend zijn gemaakt op het niveau van individuele gemeenten voor de periode van 1 maart tot en met 1 juni 2020 en waarvan de uitkering de systematiek van het gemeentefonds volgt.

Bekostiging van gemeenten

Het gemeentefonds bestaat uit de algemene uitkering en decentralisatie- en integratie-uitkeringen. Samen met de specifieke uitkeringen zijn dit geldstromen vanuit het Rijk naar gemeenten. Iedere gemeente ontvangt een **algemene uitkering**. De algemene uitkering wordt verdeeld aan de hand van diverse maatstaven. Het budget is niet geoormerkt en het hoort tot de algemene middelen van een gemeente. De omvang van de algemene uitkering loopt in beginsel gelijk met de uitgavenontwikkeling van het Rijk. Als de uitgaven van het Rijk stijgen, groeit het gemeentefonds verhoudingsgewijs mee. Als de uitgaven van de ministeries dalen door bijvoorbeeld bezuinigingen, dan krimpt het gemeentefonds. Dit principe wordt 'samen de trap op, samen de trap af' normeringssystematiek genoemd. Overigens wordt dit jaar van deze systematiek afgeweken, gezien de uitzonderlijke situatie als gevolg van de Coronacrisis. Het Rijk wil de gemeenten niet generiek, maar juist specifiek compenseren voor extra kosten die het gevolg zijn van de Coronacrisis.

Decentralisatie- en integratie-uitkeringen uit het gemeentefonds zet het Rijk in wanneer het tijdelijke middelen betreft, bijzondere indexatie-afspraken kent of als een goede verdeling via de maatstaven van de algemene uitkering niet mogelijk is. Deze uitkeringen worden weliswaar met een bepaalde bestemming verstrekt, maar zijn niet geoormerkt en behoren dus tot de algemene middelen van een gemeente. Er zijn verschillende decentralisatie- en integratie-uitkeringen; niet iedere gemeente ontvangt (elk van) deze uitkeringen.

Bij **specifieke uitkeringen** gaat het om budget dat gemeenten van het Rijk ontvangen en moeten besteden aan bepaalde taken (medebewindstaken). Hierbij gaat het om geoormerkt budget. Een gemeente legt over de besteding hiervan (specifiek) verantwoording af. Als een gemeente de specifieke uitkering niet volledig uitgeeft moet het restant worden terugbetaald aan het Rijk. De grootste specifieke uitkering is voor de Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG-gelden = het bijstandsbudget).

Deze brief gaat over de Meicirculaire en bevat informatie over de algemene uitkering en de decentralisatie- en integratie-uitkeringen.

Structurele budgetten

De meerjarige financiële effecten uit de Meicirculaire 2020 verwerken we in de Meerjarenbegroting 2021-2024. In het overzicht hieronder zetten we deze uiteen. Opgemerkt wordt dat de effecten van de Septembercirculaire 2019 in de Begroting 2020 zijn verwerkt en die van de Decembecirculaire 2019, voor zover het begrotingsjaar 2020 betrof, in de Zomerrapportage 2020.

Bedragen x € 1.000	Meicirculaire 2020			
	2021	2022	2023	2024
<u>Verschil meicirculaire 2020 ten opzichte van septembercirculaire 2019</u>				
Berekening meicirculaire 2020	72.115	72.673	73.887	76.149
Berekening septembercirculaire 2019	70.797	71.116	72.297	72.827
Verschil (-=nadeel, +=voordeel)	1.318	1.556	1.590	3.322
<u>Verklaring verschil</u>				
Uitkeringsfactor	918	1.401	930	502
ontwikkeling uitkeringsbasis aantallen en gewicht	776	550	914	2.933
Maatschappelijke begeleiding statushouders (Decentralisatie uitkering) en Inburgering (Integratie uitkering)	19	131	151	151
WOZ-waarden mutaties	-390	-521	-401	-259
3 Decentralisaties Sociaal Domein	-5	-4	-4	-4
	1.318	1.556	1.590	3.322

In vergelijking met de Septembercirculaire 2019 neemt de algemene uitkering toe met € 3,3 miljoen in 2024. De toename in 2024 heeft vooral te maken met de ontwikkeling van de uitkeringsbasis. Hieronder volgt een toelichting op de cijfers.

- **Ontwikkeling uitkeringsbasis aantallen en gewicht**
Er zijn 3 variabelen die de uitkering in het gemeentefonds bepalen:
 1. Berekende aantallen
 2. Gewicht
 3. Uitkeringsfactor (accres)

- 1) De berekende aantallen levert de gemeente aan. Dit zijn bijvoorbeeld het aantal inwoners en de woonfunctie van onze gemeente. In onze prognoses stijgen die en in 2024 komt dat uit op 68.000 inwoners. Dat verklaart de relatief sterke toename. Dit is in lijn met het karakter van groeigemeente die Lansingerland is (areaal).
- 2) Het gewicht betreft een macro-economische verdeelsleutel die het Rijk gebruikt om de middelen op een rechtvaardige manier te verdelen.
- 3) De uitkeringsfactor volgt de uitgaven van het rijk (trap op, trap af principe, zie hierboven); dat is de mutatie van de totale omvang van de gemeente (accres).

Ten opzichte van de Septembercirculaire 2019 neemt het accres vanaf 2022 tot en met 2024 voor Lansingerland af met respectievelijk € 471.000 en € 428.000. Deze negatieve ontwikkeling is vooral het gevolg van de door het Rijk lager geraamde zorgkosten na 2022; de piek in die kosten zou dan bereikt zijn. De gevolgen van de Coronacrisis zijn hierin echter niet meegenomen. Die heeft hoogstwaarschijnlijk een verdere negatieve invloed op de zorgkosten en deze kosten zullen daardoor mogelijk toch weer stijgen. Dat zou later weer een stijgen van het accres kunnen betekenen.

- *Maatschappelijke begeleiding statushouders (Decentralisatie-uitkering) en Inburgering (Integratie-uitkering)*

De gemeente Lansingerland ontvangt € 2.370 per inburgeringsplichtige asielmigrant voor de maatschappelijke begeleiding statushouders. Het bedrag 2021 is afhankelijk van de nieuwe instroom in 2020. Het bedrag voor 2021 en verdere jaren is daarom nog niet bekend.

Er is een nieuwe integratie-uitkering (IU) toegevoegd, namelijk Inburgering (€ 122.634). Voor IU Inburgering is het incidentele bedrag in 2020 bedoeld voor invoeringskosten. Vanaf 2021 zijn de gelden ter compensatie van de uitvoeringskosten. De bedragen worden naar verwachting vanaf 2022 overgeheveld naar de algemene uitkering.

De invoeringskosten voor inburgering ontvangen we bij deze Meicirculaire voor het eerst. Deze lopen een jaar door, waarbij de gemeente volgend jaar (2021) een bedrag ontvangt van € 91.000 voor de uitvoeringskosten van een halfjaar. Per 2022 wordt er over een heel jaar een bedrag ontvangen van € 202.000 voor de uitvoeringskosten inburgering. In 2023 en 2024 bedraagt dit bedrag € 222.000.

Daarnaast zijn er nog een paar kleine decentralisatie-uitkeringen, zoals de Brede impuls combinatiefuncties buurtcoaches en de Armoedebestrijding kinderen, als ook de afnemende reeks van de suppletie-uitkering Sociaal Domein (negatief effect).

Zoals eerder aangegeven zijn zowel de decentralisatie- als de integratie-uitkeringen voor een gemeente vrij besteedbare middelen, echter wij worden wel geconfronteerd met hogere kosten op die terreinen. Vooralsnog zijn deze uitkeringen voor onze begroting budgetneutraal.

- *WOZ-waarden mutaties*

Een belangrijke aanpassing in het algemene gedeelte van het gemeentefonds is de bijstelling van de inkomensmaatstaf WOZ-waarden. Uit het overzicht van de SVHW blijkt dat de WOZ-waarden in Lansingerland in 2021 en 2022 naar verwachting flink stijgen, net als de afgelopen jaren, gemiddeld harder dan het landelijk gemiddelde. Daar spelen twee effecten, namelijk de gemiddelde WOZ-waarde als zodanig en de toename van het aantal

woningen. De Coronacrisis heeft echter naar verwachting zijn weerslag op de waardeontwikkeling van de WOZ; in 2022 en 2023 neemt de waarde van woningen af.

De inkomensmaatstaf WOZ-waarde (gemeentelijke belastingcapaciteit) is een aftrekpost in de algemene uitkering, omdat gemeenten via lokale heffingen zelf de OZB opleggen. Daarbij geldt hoe hoger de WOZ-capaciteit (dat is objectief vast te stellen), hoe groter de aftrekpost. Het Rijk gaat er feitelijk vanuit dat een gemeente met een gemiddeld hogere stijging WOZ-waarde ook meer 'eigen' belastingen oplegt.

In 2021 is de korting op de algemene uitkering voor Lansingerland € 736.000. Vanwege een aanpassing van het rekentarief 2021 van € 346.000 (inflatiecorrectie) komt het bedrag voor 2021 uit op € 390.000 negatief. De korting in 2022 is € 834.000 en met de aanpassing van het rekentarief 2022 van € 313.000 (inflatiecorrectie) wordt de feitelijke aftrek in 2022 € 521.000.

In de jaren 2023 en 2024 wordt de daling van het gemeentefonds lager als gevolg van de nu ingeschatte waardedaling van de woningen.

- *3D's in Sociaal Domein*

Voor de IU Participatie en Voogdij18+ is er een nadeel t.o.v. de Septembercirculaire van € 5.000 in 2021 en € 4.000 voor 2022 tot en met 2024. Voor participatie betreft het een nadeel van € 36.000 dalend naar € 34.000 in 2024. Dit heeft vooral te maken met een aanpassing van de drempelbedragen in de verdeling van de middelen. Voor Voogdij/ 18+ komt de stijging van € 30.000 met name door loon- en prijsbijstelling.

- *Belangrijke ontwikkelingen*

- Per 2021 wordt er in totaal € 465 miljoen aan de algemene uitkering onttrokken voor beschermd wonen. Mensen met psychische stoornis krijgen toegang tot de Wet Langdurige Zorg (WLZ). Dit bedrag wordt overgeheveld naar de WLZ. Daartegenover staat dat kosten voor onze gemeente hiervoor ook lager zijn (taakmutatie).
- Er is nog geen nieuws over de extra middelen voor Jeugdhulp. Momenteel vindt nog aanvullend onderzoek plaats in het kader van de herijking gemeentefonds. De uitkomst hiervan verwachten we in september 2020. In de algemene uitkering lopen de compensatiemiddelen voor jeugdzorg, op basis van de meicirculaire 2019, nog door t/m 2021. De algemene uitkering daalt hierdoor in 2022 t.o.v. 2021.

- *Toekomstperspectief*

Op het eerste gezicht ziet het verloop van de algemene uitkering er relatief goed uit. Echter plaatsen wij hierbij een kanttekening. De uitkeringsfactor (accres) voor Lansingerland neemt na 2022 significant af. De ontwikkeling van de uitkeringsbasis met relatief hoge aantallen in 2024 (€ 2,9 miljoen) verbloemen die daling enigszins. Deze hoge aantallen (groter areaal) betekenen weliswaar een hogere vergoeding uit het gemeentefonds, maar daar staan wel méér kosten gemeentebreed tegenover, zoals meer te onderhouden areaal en meer benodigde formatie. Conform onze begrotingssystematiek nemen we voor deze groei-gerelateerde kosten stelposten op in de begroting. Dit betreft de stelpost areaaluitbreiding en formatiegroei.

Incidentele compensatie in 2020 Coronacrisis

Naast het meerjarenperspectief uit de Meicirculaire 2020 is er nu ook additionele informatie beschikbaar gekomen over het compensatiepakket voor de financiële gevolgen van de Coronacrisis over de periode van 1 maart tot en met 1 juni 2020. Ten tijde van het verschijnen van de Meicirculaire was er nog geen informatie over de verdeelwijze van de compensatiemiddelen over de gemeenten. In de brief van 29 juni jl. van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijk-relaties is hierover meer duidelijkheid verschaft. Deze incidentele compensatie voor twee maanden is verwerkt in de juli-bevoorschotting van de algemene uitkering. Naar verwachting bevat de Septembecirculaire 2020 nadere informatie over de compenserende budgetten vanaf 1 juni 2020.

Het compensatiepakket wijzigt de algemene uitkering op de onderdelen (1) Culturele voorzieningen, (2) Jeugdwet en (3) WMO. Voor de decentralisatie- en integratie-uitkeringen heeft het pakket betrekking op (4) Participatie en (5) Voorschoolse voorziening peuters. Hieronder volgt een toelichting op de wijzigingen, te beginnen met de algemene uitkering:

Wijzigingen algemene uitkering

1. Lokale culturele voorzieningen totaal € 60 miljoen (alle gemeenten)

Toelichting:

De culturele voorzieningen betreffen o.a. openbare bibliotheken, muziekscholen, centra voor de kunsten, musea, monumenten, schouwburgen, concertzalen, theaters enz. De bevoorschotting van € 60 miljoen geldt als compensatie voor het missen van inkomsten uit kaartverkoop en horeca. Voor Lansingerland komt dat uit op:

Ad 1. Financiële compensatie Corona Culturele voorzieningen: € 104.590

2. Inhaalzorg Jeugdwet € 34,3 miljoen (alle gemeenten)
3. Inhaalzorg WMO 2015 € 11,7 miljoen (alle gemeenten)

Toelichting:

Het Rijk deed, in afstemming met de VNG, een zeer dringend beroep op gemeenten om hun aanbieders van jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en maatschappelijke ondersteuning financieel zekerheid en ruimte te bieden. Tegelijkertijd maakten het Rijk en de gemeenten afspraken over compensatie van de directe meerkosten die voortkomen uit de Coronamaatregelen en het volgen van de RIVM-richtlijnen. Daarnaast zijn Rijk en gemeenten in gesprek over de extra uitgaven in 2020 voor zover die zijn gerelateerd aan een evident uitstel van noodzakelijke zorg. Daarbij houdt men rekening met de realisatie onder de gebruikelijke omzet.

Voor Lansingerland gaat het om de volgende bedragen:

Ad 2. Financiële compensatie Corona Jeugdwet: € 63.530

Ad 3. Financiële compensatie Corona WMO 2015: € 14.532

Wijzigingen decentralisatie- en integratie uitkeringen

Met betrekking tot de decentralisatie- en integratie-uitkering komt onze gemeente voor twee uitkeringen in aanmerking uit het compensatiepakket, namelijk (4) Participatie en (5) Voorschoolse voorziening peuters.

4. Participatie

Toelichting:

Als gevolg van het Coronavirus zijn de Sociale Werkbedrijven geheel of gedeeltelijk gesloten. Daardoor vallen bedrijfsopbrengsten weg waarmee (deels) de loonkosten van medewerkers die werkzaam zijn voor een sociaal werkbedrijf worden gefinancierd. Tekorten in de exploitatie worden in de reguliere systematiek opgevangen door een hogere gemeentelijke bijdrage. Deze financieringsbron staat onder druk omdat gemeenten financiële gevolgen ondervinden van de Coronacrisis. Vandaar dat het Rijk heeft besloten om de integratie-uitkering participatie, onderdeel WSW, te verhogen met € 90 miljoen (alle gemeenten).

Voor Lansingerland betekent dat:

Ad 4. Financiële compensatie Corona Participatie: € 1.327

5. Voorschoolse voorziening peuters

Toelichting:

De decentralisatie-uitkering voorschoolse voorziening peuters is verhoogd met 8,3 miljoen (alle gemeenten). Dit vanwege de (gedeeltelijke) sluiting van de kinderopvang in de periode 16 maart tot en met 7 juni 2020, als gevolg van het Coronavirus. Met deze eenmalige ophoging ontvangen gemeenten middelen om de eigen bijdrage van de ouders/verzorgers te vergoeden voor de hiervoor genoemde periode.

Voor onze gemeente betekent dit:

Ad 5. Financiële compensatie Corona Voorschoolse voorziening peuters: € 27.601

Compensatiepakket buiten gemeentefonds

Tot slot zijn er twee maatregelen uit het compensatiepakket die niet via de systematiek van het gemeentefonds lopen, en waarvoor aparte aanvragen noodzakelijk zijn:

6. het tijdelijke steunfonds voor lokale informatievoorziening ad € 24 miljoen en
7. de beschikbaarheidsvergoeding voor het openbaar vervoer

Toelichting:

Ad 6. Het Rijk heeft besloten om € 24 miljoen toe te voegen aan het tijdelijke steunfonds voor lokale informatievoorziening. Dit is tot het einde van 2020 beschikbaar. Door de Coronacrisis vallen reclame-inkomsten weg en komt het voortbestaan van de lokale informatievoorziening, zoals huis-aan-huiskranten, lokale publieke omroepen en lokale nieuwsbladen in gevaar. Het is noodzakelijk dat inwoners zich kunnen informeren over de ontwikkelingen in hun omgeving. Voor compensatie dienen mediaorganisaties zelf steun aan te vragen bij het steunfonds.

Ad 7. Het Rijk heeft de vervoerders gevraagd om per 1 juni jl. weer op te schalen. Als gevolg van de RIVM- richtlijnen waren er verminderde inkomsten voor de vervoerders. Inmiddels is door de genoemde partijen tot een beschikbaarheidsvergoeding besloten om tot een kostendekkingsgraad van gemiddeld 93% te komen voor de periode 1 maart - 31 december 2020. Dat betekent dan voor onze regio dat de MRDH de resterende 7% moet opvangen. Er is nog geen zicht of die rekening bij de deelnemende gemeenten wordt gelegd. De verwachte beschikbaarheidsvergoeding bedraagt in totaal € 1,5 miljard. De uitwerking van de beschikbaarheidsvergoeding loopt via het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, die de verdere communicatie met de betrokken partijen op zich neemt.

Recapitulatie compensatiepakket Corona

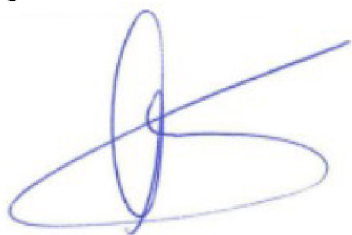
Compensatiepakket Corona Gemeentefonds Lansingerland	Jeugd	WMO	cultuur en ontspanning	Participatie	Voorschoolse voorziening peuters	Totaal
Algemene uitkering	€ 63.530	€ 14.532	€ 104.590			€ 182.652
Decentralisatie uitkering					€ 27.601	€ 27.601
Integratie uitkering				€ 1.327		€ 1.327
Totaal						€ 211.580

Het gaat hierbij om incidentele bedragen voor het huidige jaar (tot en met 1 juni jl.) die via de systematiek van de algemene uitkering zijn verstrekt. Of er voor de tweede helft van 2020 nog financiële compensatie volgt moet blijken uit de Septembercirculaire 2020. Uw raad heeft op 28 mei jl. ingestemd met het instellen van de bestemmingsreserve Crisismaatregelen; het ligt voor de hand om deze bedragen te verrekenen met verdere aanspraken op die reserve. Het college zal bij de Slotmutaties daarover aan uw raad verantwoording afleggen.

Tot slot

Het in deze brief gepresenteerde financiële meerjarenperspectief van de het gemeentefonds kan in de Septembercirculaire 2020 nog wijzigen. Mocht die circulaire daar aanleiding toe geven dan informeren wij u hier opnieuw over. Op dit moment gebruiken wij deze financiële cijfers voor het opstellen van de komende begroting.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Lucas Vokurka
Secretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester